

به بهانه گزارش پنجاه و هشتمین اجلاس ایفلا
در دهلی نو ۱۹۹۲

پژوهشگاه علوم انسانی و فلسفه
پرتال جامع علوم انسانی

نوشته پوری سلطانی^۱

کنفرانسهای سالانه ایفلا از سال ۱۹۲۸ تا کنون، به استثنای سالهای ۱۹۴۰ تا ۱۹۴۶ که مشکلات دوران جنگ جهانی دوم را می گذراند، همه ساله در یکی از کشورهای جهان برگزار شده است. به طور دقیق تاکنون ۵۸ کنفرانس سالانه تشکیل شده است. اما این چهارمین بار است که پایتخت یک کشور جهان سوم برای اجلاس ایفلا انتخاب می شود، و هر بار نیز به دلیلی خاص. چرا برای اجلاس ۱۹۹۲، کشور هند برگزیده شد؟ زیرا که این تاریخ مصادف بود با سالگرد تولد پدر کتابداری هند و بنیانگذار فلسفه بسیاری از مسایل اطلاع رسانی و کتابداری در جهان. سالگرد تولد کسی که در زمان حیات خود به شهرت جهانی رسید، نظریاتش جلوتر از زمان حرکت می کرد، آینده را به وضوح می دید، و روشنفکران و متخصصان امروزی تازه دارند به عمق نظریاتش پی می برند.

با برگزاری پنجاه و هشتمین اجلاس ایفلا در دهلی نو، در واقع این تنها هند نبود که صدمین سالگرد تولد یکی از متشخص ترین کتابداران خود را جشن می گرفت، بلکه دنیا می خواست به نحو شایسته ای از زحمات او قدردانی

۱. عضو هیات علمی کتابخانه ملی

فصلنامه کتاب، نشریه کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
دوره سوم - ۱۳۹۱

کند. بهمین دلیل سخنرانی افتتاحیه در بارهٔ رانگانانان بود، و نیز بهمین دلیل سخنرانی افتتاحیه را یک هندی انجام نداد، بلکه یک فرانسوی این کار را برعهده گرفت و به زبان انگلیسی به تجزیه و تحلیل آثار و کردار رانگانانان پرداخت. و چه خوب از عهده برآمد.

وقتی کمیته انتشارات انجمن کتابداران را به عهده داشتم، خانم ایران دقیق، کتابدار متخصص کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، فارغ‌التحصیل از انگلستان، در هند مشغول گذراندن دورهٔ دکترای خود در زبان و ادب سانسکریت بود. هم او بود که خبر درگذشت رانگانانان (۵ مهر ۱۳۵۱) را برای ما فرستاد. هیأت تحریریهٔ خیرنامهٔ انجمن کتابداران ایران بلافاصله برای انتشار یک شمارهٔ ویژه یادبود، به پاس خدمات رانگانانان بسیج شد و در مدتی کوتاه مقالات مفصلی در بارهٔ او گرد آمد و مجله طبق معمول سر موقع منتشر شد. از طرف انجمن کتابداران به خانم رانگانانان و خانوادهٔ وی نامهٔ تسلیت ارسال شد و نسخی از نشریهٔ فوق نیز به کتابخانه‌های هند هدیه گردید.

قبل از اینکه برای شرکت در کنفرانس ایفلا رخت سفر بربندم، شمارهٔ یادبود را مجدداً ورق زدم و دیدم که چه پربار و خوب تهیه شده. اکنون، پس از بازگشت از سفر ایفلا با خوشحالی می‌توانم بگویم که انجمن کتابداران ایران در این مورد از همهٔ انجمنهای دیگر پیشروتر بوده است. یک نسخه از این نشریه را که با خود برده بودم مجدداً در نمایشگاه انجمن کتابداران هند به نمایش گذاشتم.

همهٔ مقالات این شماره مربوط به رانگانانان است. آقای مرادی در سوگ او نوشته است و آقای بهاءالدین خرمشاهی زندگی و نقد آثارش، و آقای فانی فلسفهٔ خدمات رایگان کتاب برای همه را ترجمه کرده‌اند. دکتر ابرامی در بارهٔ نفوذ رانگانانان در غرب نوشت و دکتر بدرهای مقالهای در باب بنیادهای رده‌بندی او ترجمه کرد. خانم سعیدی از پیدایش پنج اصل او سخن گفت و

خانم نوش آفرین انصاری به این سؤال من که چرا ما رانگانانان نداریم پاسخ دادند. خانم عظیمیا مقررات کتابخانه در هند را ترجمه کرد، و سرانجام من سعی کردم فلسفه و کاربرد رده‌بندی کولن را توضیح بدهم و خانم دکتر شادمان گردآوری کتابشناسی او را به عهده گرفت. بهر حال حدود ۱۴۰ صفحه مطلب در باره این بزرگمرد عالم کتابداری، فیلسوف، ریاضیدان، معلم و پدر کتابداری هند نوشته شد.

مشغله ذهنی من در آن موقع این بود که واقعاً «چرا ما رانگانانان نداریم؟!» یعنی از این مسأله تعجب می‌کردم. اما به نظر می‌رسد که امروز دیگر تعجیبی ندارم. شاید به این علت که کم و بیش دلش برایم روشن شده است.

خبرنامه انجمن مربوط به پاییز ۱۳۵۱ است، مدت ۲۰ سال از آن روزگار می‌گذرد. آن موقع محال بود چنین روزی را باور داشته باشم. آن روزها در این اندیشه بودم که اگر امروز رانگانانان نداریم، ده دوازده سال دیگر مسلماً خواهیم داشت. درینج که بیست سال گذشت... باشد که درس‌های دورتر، بهتر و بارزتر از رانگانانانها داشته باشیم. *ان و مطالعات فرهنگی*

در هند با همه فقر ناشی از ازدیاد جمعیت که واقعاً دل آدمی را به درد می‌آورد، رانگانانان تنها نبود و تنها نیست. دهها نفر با او کار می‌کردند، نظریاتش را دنبال می‌کردند و همپای او می‌نوشتند و تدریس می‌کردند. اکنون نیز در هند تعداد صاحب نظران علم کتابداری کم نیست. لقبی را که در سال ۱۹۶۵ دانشگاه مدرّس به عنوان «پروفسور تحقیقات» به رانگانانان عطا کرد، به قول آقای گرولیه (که سخنرانی‌اش را در صفحه‌های بعد می‌خوانید) حداقل ۴ تن دیگر تاکنون دریافت کرده‌اند.

سخنرانی آقای گرولیه به نظرم بسیار جالب و جامع آمد، ضمن گوش کردن به آن، فکر کردم به جای اینکه مجدداً چیزی در باره رانگانانان بنویسم بهتر است به بهانه گزارش ایفلا همین سخنرانی را ترجمه کنم تا یکبار دیگر

کتابداران ما از زبان یک فرانسوی، در مجمعی بین‌المللی، با آثار و شخصیت انسانی رانگانان آشنا شوند.

امسال تعداد نسبتاً چشمگیری از کتابداران ایرانی در کنفرانس ایفلا شرکت کردند. بحث و فحص در بارهٔ چند و چون برگزاری ایفلا را به عهده آنها می‌گذارم.

شوریه‌شکاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، تهران
فرمان جامع علوم انسانی